

Získali jsme evropskou občanku aneb stali jsme se novými nájemníky v evropském domě

Úvod

V historicky prvním referendu jsme my, občané ČR, rozhodli v roce 2003 o dalším směřování a postavení naší země. Svým ANO jsme si řekli o vstup do Evropské unie. Ten se 1. května 2004 stal skutečností. Co se změní po tomto datu? Jak bude vypadat život Znojmků jako Evropanů?

Plusy a minusy vstupu do EU

Získáním „evropské občanky“ se toho zas tak mnoho v našich každodenních životech nezmění. Některá práva nám dočasně budou upřena. K některým změnám dojde hned, k dalším později.

Postupně se budou pod vlivem unie měnit ceny. Některé se pohnou nahoru: banány a další tropické ovoce, rýže, rybí konzervy, jízdní kola (Česko bude muset uplatňovat cla EU vůči nečlenským zemím, např. z Asie), cigarety (zvyšování spotřební daně), cukr (v EU dražší). Jiné dolů: dovozová vína, měkké sýry, olivy, čokoláda, oděvy dovážené z EU. Celkově ceny spíše povyroستou, ale EU žádný vítr do našich peněženek nepřinese.

Nevyhneme se nárůstu cen stavebních prací. Výjimku máme u staveb pro účely bydlení – do konce roku 2007 nižší, pětiprocentní sazbu daně z přidané hodnoty. Takže kdo si chce postavit vlastní bydlení, měl by si pospíšet.

Unie nepřipraví Znojmků z nemovitosti. Jednak se nedají čekat „nájezdy“ kupců realit, jednak ještě pět let po vstupu do unie si bydlení v Česku bude moci koupit jen občan EU, který tu trvale žije. Na druhé straně i my si budeme moci koupit nemovitost kdekoliv v Evropě – pokud ovšem na to budeme mít. Se zemědělskou půdou a lesy se to má takto: zahraniční zemědělec musí mít trvalé bydliště v ČR nejméně tři roky, aby mohl koupit zdejší pozemky.

A jak na tom bude náš zemědělský region? Zemědělci první rok dostanou jen 25% současných přímých dotací evropských kolegů (57 eur, asi 1870 korun na hektar), v dalších třech letech Brusel přidá po 5%. Vláda ale vyjednala možnost dorovnat dotace z domácích zdrojů až na 55% úroveň EU. Pokud tedy zemědělci dostanou peníze od vlády nad rámec vyjednaných dotací, budou na tom v průměru lépe než nyní, řada zemědělců si polepší, i když nebudou mít stejné podmínky jako farmáři současných členů. Naši zemědělci mají totiž nižší náklady na pracovní sílu a za půdu. Otázkou však zůstává, zda bude mít vláda na dorovnání peníze.

Znojmo a vinařství patří k sobě. Nejdříve museli vinaři zaregistrovat své vinohrady. Po vstupu do EU není již možné další rozšiřování ploch vinic, pouze jejich obnova. Podle podmínek pro vinařství byla Morava zařazena do zóny B (ze zemí EU je v této zóně Rakousko a část Německa). Pro zajímavost – Čechy spadají spolu se Švédskem, Dánskem a Velkou Británií do zóny A, kde jsou náročné pěstitelské podmínky; zóna C patří Itálii, Španělsku, Portugalsku a Francii. Při dodržování předpisů budou moci vinaři žádat o dotace (přeměna vinic, změna odrůdy, zavlažování, přestěhování vinice, vytvoření teras aj.). EU kontroluje obnovu vinic, pěstované odrůdy a kvalitu vín. I trh s vínem je organizován závaznými předpisy unie.

Lidé, zboží, služby a kapitál se v unii pohybují bez omezení. I Znojmků získají právo na rovný přístup k práci ve všech členských státech. Ve státě, do kterého v rámci výkonu práce přesídlí, budou mít nárok i na dávky nemocenského pojištění, zdravotní péči, na stejné invalidní, vdovské a sirotčí důchody, dávky v nezaměstnanosti a přídatky na děti. Ovšem bylo stanoveno přechodné období (zatím na dva roky, může být však prodlouženo o tři a

v mimořádných případech o další dva roky, tedy celkem na sedm let). Původně bylo Velkou Británií, Irskem, Švédskem, Nizozemskem a Dánskem přislíbeno, že Čechům dovolí volně hledat práci ve své zemi hned po vstupu. Nyní tato možnost bude pouze u prvních tří států. U ostatních včetně Rakouska, Německa, Belgie a Finska bude třeba pracovní povolení. Toto omezení se nevztahuje na samostatnou výdělečnou činnost, na podnikání a na studium.

Zlepší se ochrana spotřebitelů, např. bude povinnost podávat přesnější informace o podmínkách spotřebitelských úvěrů, zákazník bude moci odstoupit do 14 dnů od kupní smlouvy uzavřené na dálku (zásilkový prodej), v obchodech najdeme lepší srovnání ceny podobných výrobků přepočtené na jednotku (kilogram nebo litr). Padnou překážky nákupů v členských zemích EU, budeme si moci přivést bez omezení cokoliv, určité limity zůstanou pouze u cigaret a alkoholu.

Mladí Znojmcí budou moci studovat kdekoliv v EU za stejných podmínek jako domácí studenti. Nejenom studovat, ale i sbírat zkušenosti, vracet se zpět jako odborníci. To bude asi největší vklad vstupu do unie – vzdělanost je v moderním světě na prvním místě.

Zcela se změní situace na hraničních přechodech. Odpadne celní kontrola. Postupně zmizí fronty kamionů a po přistoupení k Schengenské dohodě i kontroly na hranicích. K úplnému odstranění kontrol pravděpodobně dojde až za několik let, protože zapojení do schengenského informačního systému vyžaduje poměrně náročnou technickou přípravu. Nejpozději za rok po našem vstupu se začnou vydávat evropské pasy, které vedle označení Česká republika ponese také nápis Evropská unie. Stávající pasy budou platit do doby vypršení jejich úředně stanovené platnosti. K překračování hranic členských států však bude stačit občanský průkaz, zatím pouze jeho nejnovější typ se čtecí zónou a digitální fotografií. Navíc nebude potřeba ukazovat doklady dvakrát (českému a zahraničnímu policistovi), ale jen jednou. Společné odbavování by mělo fungovat na hraničních přechodech s Rakouskem v Poštorné, Hranicích a Hatích, také na všech přechodech se Slovenskem. Cestování přes hranice bude rychlejší.

Nemáme se bát nezaměstnanosti? Díky unii bude mít jedna firma zajištěný odbyt a lidé nepřijdou o práci, druhá nezareaguje na zvýšenou konkurenci, zbankrotuje a její pracovníci se stanou nezaměstnanými. Takže někde nárůst, jinde pokles. Doufejme, že ve Znojmě bude hodně prosperujících firem. Dlouhodobě bezpochyby platí, že zůstat vně unie by znamenalo i vyšší nezaměstnanost.

Ještě nějakou dobu zůstaneme u české koruny. Euro budeme moci zavést až kolem roku 2010 (pro zajímavost: symbolem měny euro je E s rovnítkem místo prostřední čárky v písmenu; poukazuje na první písmeno slova Evropa; podobnost s řeckým písmenem „epsilon“ odkazuje k Řecku jako kolébce evropské civilizace; rovnítko symbolizuje stabilitu a vyrovnanost měny).

Česko přijde o část suverenity. O mnoha zásadních věcech se začne rozhodovat v Bruselu. Například pravidla mezinárodní dopravy, ochrana spotřebitele (závazné směrnice o klamavé reklamě, nekalých ustanoveních ve smlouvách, podomním obchodu atd.). Je to ztráta? Asi polovina zákonů se bude tvořit v unii. Nelepší se tak kvalita zákonů, která v našem parlamentu někdy silně pokulhává? Do Česka dolehne i hlas evropských soudců. Lze to brát jako vměšování nebo posílení šancí na spravedlivý výsledek? I v zahraniční či obranné politice budou Češi vázáni rozhodnutími unie. V zásadních otázkách budeme však mít právo veta.

Bude záležet na nás

Z EU budeme moci čerpat dotace. Brusel chce dát krajům peníze např. na podporu místních podnikatelů a budování průmyslových zón na pozemcích, které patří městům, na výstavbu a opravu „okresek“, silnic druhé a třetí třídy, na obnovu venkova, na rozvoj cestovního ruchu (velmi aktuální na celém Znojemsku).

První vlašťovkou v tomto směru se stala rekonstrukce kanalizace ve Znojmě. Byla získána finanční podpora v rámci fondů ISPA, z hodnoty celého projektu 732 mil. Kč uhradí EU 70 %. Rekonstrukce má proběhnout v letech 2004-2007. Další možnosti bude mít Znojmo díky členství v Alianci evropských kulturních měst (AVEC). Toto sdružení velmi pomáhá při získávání peněz na podporu kultury z fondů EU.

Ovšem nesmíme si myslet, že místo normální tvrdé práce budeme psát projekty na čerpání evropských dotací. Víc než dotace, víc než vliv členství v EU bude pro rozvoj Znojma důležité vzdělání a znalosti jazyků u místních lidí, schopnost přizpůsobit se tvrdé konkurenci atd.

Členství v unii nám pomůže, ale nezachrání nás. Nutností je schopná domácí vláda, investice, tvrdá práce, flexibilita.

Závěr

Pojmenování pro vstup mohou být různá. Rub a líc. Výhra. Prohra. Sňatek z rozumu. Nevyhnutelnost. Poznání nemožnosti zůstat ostrůvkem uprostřed evropského moře. Obavy. Očekávání. Euforie vystřídána vystřízlivěním. Návrat do Evropy.

Vstupem do EU se završil proces odstartovaný 17. listopadu 1989. Život v EU nebude rájem na zemi. Slunce i nadále bude svítit stejně! Ale máme jedinečnou příležitost podílet se na dalším rozvoji starého kontinentu. Můžeme se stát Evropany, kteří žijí své životy bez nevraživosti a závisti a problémy berou jako výzvu, kterou je nutno zdolat. Dostává se nám velké šance ukázat, že občané ČR včetně Znojmaků mají na to být plnohodnotnými členy integrované Evropy.

